

Transect-rapport 4134

**Volkel, Breestraat 1
Gemeente Uden (NB)**

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek d.m.v.
proefsleuven, karterende en waarderende fase

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Volkel, Breestraat 1, Gemeente Uden (NB). Een archeologisch inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, karterende en waarderende fase
Rapportnummer	Transect-rapport 4134
Auteur	T. van Cruchten en I. Korver
Versie	Definitief
Datum	14-06-2022
Projectnummer	22030107
Onderzoeksmelding	5263034100
Opdrachtgever	Accent Adviseurs
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Bevoegde overheid	Gemeente Uden
Adviseur namens bevoegde overheid	ArchAeO Archeologische advisering en Ondersteuning
Goedgekeurd	Goedgekeurd
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Nieuwegein
Omslagafbeelding	Foto van het plangebied.

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven Senior KNA Archeoloog	16-06-2022	

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Accent Adviseurs heeft Transect b.v. in mei 2022 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Breestraat 1 te Volkel (gemeente Uden). De aanleiding hiervoor is het voornemen om drie nieuwe woonkavels te ontwikkelen in het plangebied. De woonkavels bestaan uit nieuwbouw, bijgebouwen en een nieuwe erfindeling. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 5000 m². Momenteel is het plangebied deels bebouwd met een woning en in gebruik als tuin. De funderingen voor de nieuwe woningen zullen tot een diepte van circa 80 – 100 cm -Mv worden aangelegd.

Op basis van eerder uitgevoerd bureau- en booronderzoek blijkt dat in het plangebied sprake is van een hoge archeologische verwachting voor de periode Laat Paleolithicum tot en met het Mesolithicum en de periode Late Middeleeuwen tot en met Nieuwe Tijd.

Het doel van dit onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten. Als zodanig dient de vraagstelling te worden beantwoord of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn zes werkputten aangelegd (circa 492 m², 10% van het plangebied). Er zijn in totaal 10 grondsporen gedocumenteerd, waarvan acht paalkuilen en twee niet nader te bepalen kuilen. In werkput 1 is een cluster van zes paalkuilen aanwezig. De paalkuilen vertonen scherpe spoorcontouren en hebben een vulling met een kleur en textuur, die gelijk is aan de afdekkende bouwvoor. In dezelfde put zijn vier rechthoekige 'verstoringen' ingemeten. Hoogstwaarschijnlijk hangen zowel de paalsporen als de rechthoekige 'verstoringen' in deze werkput samen met de bebouwing (schuur), die ook op topografische kaarten ongeveer tussen 1940 – 1980 in het plangebied aanwezig is. Er zijn ook geen aanwijzingen gevonden dat deze sporen ontstaan zijn in de Tweede Wereldoorlog.

Tijdens het onderzoek zijn drie vondsten gedaan in de (sub)recente bouwvoor (S.1000). Deze bestaan uit een stuk recent dakpan, een stuk natuursteen en een fragment gecorrodeerd ijzer. Aangezien deze vondsten zijn gedaan in de bouwvoor, een open context, zijn deze vondsten niet van belang voor een mogelijk datering en gedeselecteerd.

Geconcludeerd kan worden dat tijdens het onderzoek geen archeologische vindplaats is aangetroffen in het plangebied. Er zijn enkel grondsporen in de vorm van recente sporen, verstoringen en natuurlijke sporen aangetroffen. De hoge verwachting van het plangebied op het aantreffen van archeologische resten uit de periode Laat Paleolithicum – Mesolithicum en Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd is met dit onderzoek uitgebleven. Met het proefsleuvenonderzoek is de archeologische verwachting, zoals gespecificeerd in het vooronderzoek, getoetst en bijgesteld naar laag.

Advies

Het advies omvat de volgende mogelijkheden: (1) het vrijgeven van het plangebied; (2) het behoud in situ van vindplaatsen (fysiek beschermen); of (3) het behoud ex situ van vindplaatsen (definitief opgraven). Het advies wordt voorgelegd aan de bevoegde overheid, die uiteindelijk een selectiebesluit moet nemen.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek is geen behoudenswaardige archeologische vindplaats aangetroffen. Op basis hiervan wordt geadviseerd het plangebied archeologisch vrij te geven voor de toekomstige ontwikkelingen.

Op basis van dit advies neemt de gemeente Uden, een besluit. Onderhavig onderzoek betrof een steekproef. Ongeacht het besluit dat de bevoegde overheid neemt, attenderen wij op de wettelijke verplichting om wanneer bij grondroerende werkzaamheden archeologische waarden worden aangetroffen, deze direct te melden (Artikel 5.10, Erfgoedwet). Dit kan via de gemeente Uden of via de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

Inhoud

1.	Aanleiding.....	7
2.	Vooronderzoek.....	9
3.	Doel en Methodiek.....	11
4.	Resultaten	13
5.	Conclusie en Advies.....	17
6.	Geraadpleegde bronnen	18
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland	19
Bijlage 2.	Allesporenkaart	20
Bijlage 3.	Vlaktekeningen.....	21
Bijlage 4.	Veldtekeningen	27
Bijlage 5.	Allesporenkaart op een topografische kaart uit 1970.....	28
Bijlage 6.	Sporen- en lagenlijst.....	29
Bijlage 7.	Vondstenlijst.....	30
Bijlage 8.	Monsterlijst	31
Bijlage 9.	Beantwoording onderzoeksvragen	32

1. Aanleiding

Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Uden
Plaats	Volkel
Toponiem	Breestraat 1
Kaartblad	50A
Centrumcoördinaat	173.696 / 407.078
Oppervlakte plangebied	Ca. 5000 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	Ca. 5000 m ²
Huidig grondgebruik	Woning met tuin

In opdracht van Accent Adviseurs heeft Transect b.v.¹ in mei 2022 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Breestraat 1 te Volkel (gemeente Uden; figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om drie nieuwe woonkavels te ontwikkelen in het plangebied. De woonkavels bestaan uit nieuwbouw, bijgebouwen en een nieuwe erfindeling. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 5000 m². Momenteel is het plangebied deels bebouwd met een woning en in gebruik als tuin. De funderingen voor de woningen zullen tot een diepte van circa 80 – 100 cm -Mv worden aangelegd.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Uden ligt het plangebied in zone Categorie 4: een gebied met een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden. Dit houdt in dat archeologisch onderzoek verplicht is bij bodemingrepen dieper dan 40 cm -Mv en groter dan 250 m².

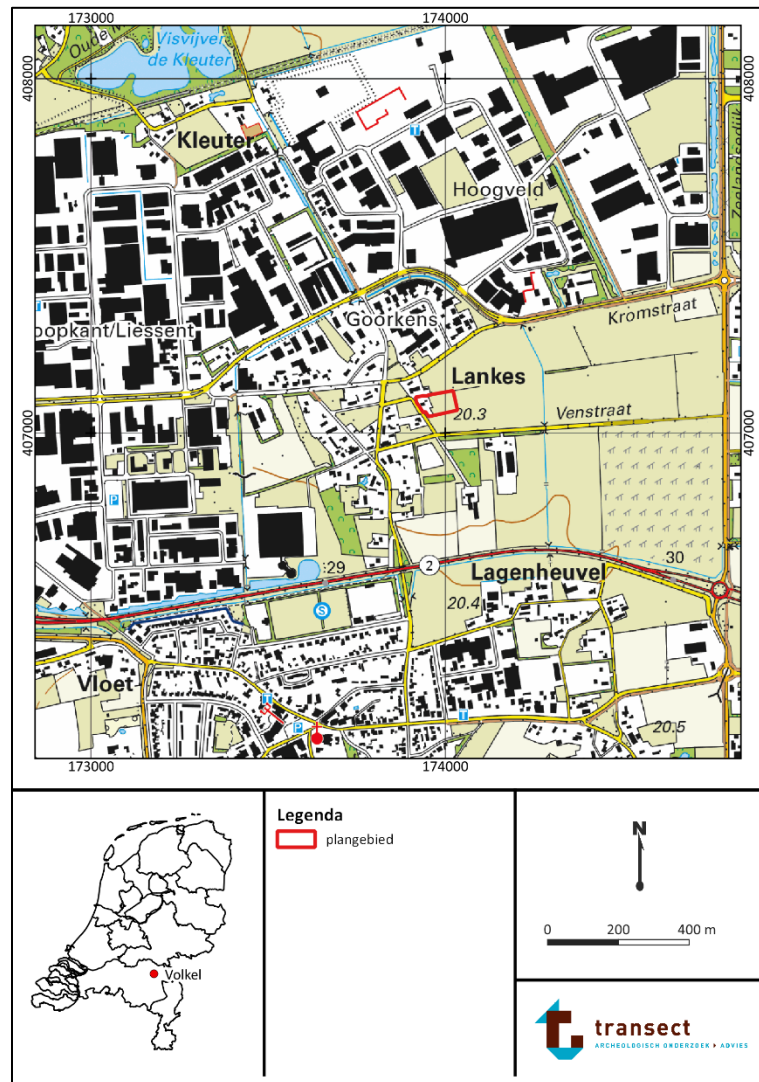
In maart 2021 is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het plangebied (van den Blink & Kruithof 2021). Hieruit blijkt dat het plangebied langs een uitvalsweg van de kern van Lankes naar de achterliggende heide- en agrarische gebieden van de Peelhorst ligt. Vanwege de ligging van het plangebied langs een historische weg en de aanwezigheid van bebouwing heeft het plangebied een hoge verwachting op archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Het verkennend veldonderzoek heeft uitgewezen dat in vijf van de zes boringen de top van de C-horizont intact is. Op basis hiervan blijft de archeologische verwachting die geformuleerd is in het bureauonderzoek gehandhaafd:

- Hoog voor de periode Laat-Paleolithicum tot en met het Neolithicum
- Laag voor de periode Neolithicum tot Vroege Middeleeuwen
- Hoog voor de periode Late Middeleeuwen tot en met Nieuwe Tijd

Op basis hiervan heeft de bevoegde overheid besloten dat een vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Dit Programma van Eisen (PvE) voorziet in de kaders voor dit onderzoek.

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd conform het Programma van Eisen (PvE) van Braiek (2022) en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1; SIKB 2018).

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij de RCE en de SIKB.

Figuur 1. Ligging van het plangebied op een topografische kaart. Bron: pdok.nl

2. Vooronderzoek²

2.1 Landschappelijke achtergronden

Het plangebied ligt in het Zuid-Nederlands (Brabants) zandgebied en maakt deel uit van de Peelhorst (Berendsen, 2005). Volgens de geomorfologische kaart van Nederland ligt het plangebied op een plateau-achtige horst met rivierterrasafzettingen (kaartcode 4F1). Vanwege de ligging van het plangebied op een horst wordt er een hoge verwachting toegekend voor vindplaatsen uit het Laat-Paleolithicum tot en met het Mesolithicum. In deze gebieden bestaat de natuurlijke bodem uit (grof)zandige rivierafzettingen bedekt met dekzand. De ligging van het plangebied op de Peelhorst zal voor latere landbouwende samenlevingen een minder aantrekkelijke locatie voor bewoning zijn geweest. De Peelhorst was in de tijd een nat en onontgonnen gebied. Volgens de bodemkaart zijn in het plangebied laarppodzolgronden met leemarm en zwak lemig fijn zand aanwezig. Laarppodzolgronden hebben een matig dik (20 – 50 cm) plaggendek dat is ontstaan door het opbrengen van grond op een intacte podzol ten behoeve van de landbouw. Door de aanwezigheid van het oud bouwlanddek kunnen deze bodem en eventueel aanwezige archeologische resten buiten het bereik van de moderne ploeg en graafwerkzaamheden zijn gebleven, waardoor de onderliggende resten nog grotendeels intact kunnen zijn (Van Doesburg e.a., 2007).

2.2. Verkennend booronderzoek

Tijdens het verkennende booronderzoek is een intacte top van het dekzand aangetroffen op een diepte van 45 tot 85 cm -Mv. In de top van het dekzand zijn sporen van bodemvorming (podzolering) in de vorm van een uitspoelings- en inspoelingshorizont zoals ook een Cg-horizont aanwezig. De aanwezigheid van de podzolering wijst erop dat de top van het dekzand (als archeologisch relevant niveau) nog intact is. Eventuele archeologische resten worden al verwacht op de overgang naar de natuurlijke ondergrond (BC-horizont) vanaf 30 cm -Mv. Op basis hiervan is er een hoge archeologische verwachting voor de periode Laat-Paleolithicum tot en met Mesolithicum. Door de ligging van het plangebied op de Peelhorst is er een lage verwachting voor archeologische resten uit de periode Neolithicum tot en met de Vroege Middeleeuwen. In het plangebied is een bouwvoor van 30 tot 45 cm dik aanwezig. Het archeologische niveau wordt direct onder de bouwvoor verwacht (Van den Blink en Kruithof, 2021).

2.3 Archeologische waarden

In het centraal archeologisch informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) staan v.w.b. het plangebied geen onderzoeksmeldingen of vondstmeldingen. Onderzoeken in de buurt hebben nog geen archeologische vindplaatsen opgeleverd. Hieruit blijkt tevens dat in de omgeving van het plangebied veelal de ondergrond reeds omgewerkt is en dat er geen intacte archeologische resten meer te verwachten zijn.

2.4 Historische achtergronden

Het plangebied ligt ten oosten van de kern van het buurtschap Lankes en ten noorden van de historische kern van Volkel. Het buurtschap Lankes bestaat oorspronkelijk uit diverse boerderijen rondom een centraal heideveld (ten noordwesten van het plangebied). Achter de boerderijen was bouwland aanwezig. Het buurtschap kent zijn oorsprong waarschijnlijk in de Late Middeleeuwen. De nederzetting Volkel wordt voor het eerst al in de 14^e eeuw genoemd. Kort na 1800 ontstonden plannen om de Peel systematisch in ontginning te brengen. Op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-

² De informatie in hoofdstuk is (deels) afkomstig uit het Programma van Eisen (Braiek, 2022) en het vooronderzoek (Van den Blink en Kruithof, 2021)

1832 is het plangebied nog onbebouwd en gekarteerd als 'hakhout'. Omliggende percelen zijn nog onontgonnen heide gebieden. De eerste bebouwing verschijnt in het zuidwesten van het plangebied op een topografische kaart uit 1900. De huidige bebouwing in het plangebied dateert uit 2007, waarbij het oostelijke deel van het plangebied is in gebruik als weide- of grasland.

In het plangebied was een ondergrondse dieseltank aanwezig. Deze is in 1995 bij een sanering verwijderd. De dieseltank lag ter plaatse van de woning uit 1900. Verdere gegevens van bodemverstoringen binnen het plangebied zijn niet bekend. Er is mogelijk ook verstoring opgetreden als gevolg van het gebruik als hakhout en met de bouw en sloop van de oude woning en de bouw van de huidige woning.

2.5 Gespecificeerde archeologisch verwachting

Het plangebied heeft een hoge verwachting op archeologische resten uit de periode Laat-Paleolithicum – Mesolithicum en Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd. De verwachting is gericht op archeologische lagen, vondstconcentraties en grondsporen, met een gemiddelde spoordichtheid.

Uit de periode Laat-Paleolithicum – Neolithicum kunnen basiskampen en zogenaamde extractiekampen, seizoensgebonden plekken waar jagers/verzamelaars gedurende een korte tijd verbleven, worden verwacht. Dergelijke plekken kenmerken zich door een concentratie van bewerkt vuursteen en (eventueel) haardkuilen.

Uit de periode Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd zullen naar verwachting hoofdzakelijk bestaan uit nederzettingsresten, sporen van landgebruik, wegen en terreininrichting. Bij nederzettingsresten kunnen erven met gebouwstructuren, waterputten en haardkuilen worden verwacht. Bij sporen van landgebruik en terreininrichting moet gedacht worden aan ontginningsgreppels, afrasteringen, karresporen, waterputten en grondverbetering.

3. Doel en Methodiek

3.1 Doel

Het doel van dit onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten.

Als zodanig dient de vraagstelling te worden beantwoord of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is. Voor de deelvragen en de beantwoording hiervan, zie bijlage 8.

3.2. Onderzoeksvragen

1. Zijn er in het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?
2. Hoe ziet de bodemopbouw in het plangebied eruit en in hoeverre is deze intact?
3. Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?
4. Wat is de datering van de archeologische resten? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?
5. Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?
6. Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?
7. Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?
8. Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten?
9. Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)? (Maak voor het beantwoorden van deze vraag gebruik van de KNA-waarderingsystematiek).
10. Kan op basis van de resultaten een advies geformuleerd worden t.a.v. het vervolg in de archeologische monumentenzorg (vrijgeven/behoud *in situ*/opgraven). Zo ja, hoe luidt deze?
11. Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud *in situ*?
12. Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?

3.3 Methodiek

Het onderzoek betreft een proefsleuvenonderzoek dat is uitgevoerd conform het hiertoe opgestelde PvE (Braiek, 2022) en de KNA 4.1 (KNA-protocol 4003 Inventariserend veldonderzoek, proefsleuven). In totaal zijn zes proefsleuven aangelegd, die vanwege de aanwezige bomen in sommige gevallen zijn verplaatst en/of gedraaid (werkput 2 – 4) of in tweeën zijn gesplitst (werkput 5 en 6). De putten hebben samen een oppervlakte van circa 492 m² (10% van het plangebied; zie bijlage 2).

De proefsleuven zijn laagsgewijs verdiept met behulp van een graafmachine met gesloten gladde bak, waarbij constant visueel en met een metaaldetector geïnspecteerd is op archeologische sporen en vondsten. Er is steeds één vlak aangelegd in de top van de terrasafzettingen (C-horizont), dat op circa 30 – 60 cm -Mv (19,5 – 19,8 m + NAP) ligt. Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in totaal tien grondsporen aangetroffen. Deze bestaan uit acht paalkuilen en twee kuilen. Daarnaast zijn er natuurlijke en recente sporen aangetroffen. Per werkput zijn twee profielkolommen van 1 meter gedocumenteerd om inzicht te krijgen in de bodemopbouw in het plangebied. Uit de (sub)recente bouwvoor (werkput 1) zijn drie vondsten verzameld.

De werkputten, vlakken en profielen zijn conform PvE ingemeten en gedocumenteerd door middel van foto's (figuur 2), tekeningen en beschrijvingen in een database (Archeolink). Met dGPS zijn de putomtrek, recente verstoringen en natuurlijke sporen, maaiveldhoogtes, vlakhoogtes en profielpennen ingemeten.

Figuur 2. Overzichtsfoto van werkput 1, vlak 1 (gezien naar het zuiden).

4. Resultaten

4.1 Bodemopbouw

De bodemopbouw in het plangebied bestaat uit een bouwvoor (S.1000) van ongeveer 30-60 cm dik. Deze ligt direct op de terrasafzettingen (C-horizont; S.3000) of op een restant van een podzolbodem (BC-horizont; S.2900; figuur 3 en 4). Daarnaast zijn er veel natuurlijke verkleuringen aanwezig die vermoedelijk zijn veroorzaakt door de bomen binnen het gebied.

De top van de terrasafzettingen is sterk gebioturbeerd door de aanwezige bomen. Het zand is matig grindhoudend wat wijst op fluviatiele afzettingen binnen dit gebied, waardoor het geïnterpreteerd is als terrasafzettingen. Zie bijlage 4 voor de veldtekeningen en bijlage 6 voor de uitgebreide beschrijving van de lagen.

De bodemopbouw, vastgesteld in het voorafgaande booronderzoek, komt overeen met de bodemopbouw uit dit proefsleuvenonderzoek. In eerste instantie lijkt het dat het dekzand dat op de terrasafzettingen zou liggen ontbreekt. Aangezien uit de boorbeschrijvingen blijkt dat het dekzand zwak tot matig grindhoudend was, is dit niveau tijdens het proefsleuvenonderzoek geïnterpreteerd als zandige terrasafzettingen. Er is niet verdiept tot het niveau waarop grind van de Formatie van Beegden is aangetroffen.

Figuur 3. Oostprofiel in werkput 1 (profielkolom 1.02).

Figuur 4. Oostprofiel in werkput 6 (profielkolom 6.01).

4.2 Sporen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in totaal tien grondsporen aangetroffen. Deze bestaan uit acht paalkuilen en twee kuilen. In werkput 1 is een cluster van zes paalkuilen aanwezig. De paalkuilen vertonen scherpe spoorcontouren en hebben een vulling met een kleur en textuur, die gelijk is aan de afdekkende bouwvoor. Ze bereiken een diepte van 12-22 cm vanaf het vlak (zie figuur 5). De sporen zijn ingegraven tot in de pleistocene terrasafzettingen en zijn al in de bouwvoor waargenomen. In dezelfde werkput zijn er ook vier rechthoekige ‘verstoringen’ ingemeten. Op basis van locatie en uiterlijk is het waarschijnlijk dat de paalkuilen en de recente verstoringen met elkaar samenhangen. Hierdoor zijn de paalkuilen geïnterpreteerd als (sub)recent.

Hoogstwaarschijnlijk zijn zowel de paalsporen als de rechthoekige ‘verstoringen’ in deze werkput veroorzaakt door de vroegere bebouwing (schuur) in het plangebied. Deze is op topografische kaarten vanaf ongeveer 1940 tot 1980 aanwezig (zie bijlage 5). Hiermee lijkt ook geen verband te zijn met conflictarcheologie die samenhangen met het nabijgelegen militair vliegveld Volkel. Tevens zijn er op luchtfoto's van tijdens en net na de Tweede Wereldoorlog, gemaakt door de RAF, geen aanwijzingen voor oorlogsvernielingen (www.library.wur.nl; Van den Blink en Kruithof, 2021).

De kuilen zijn ovaal van vorm en bereiken een diepte van 16-20 cm vanaf het vlak (S.7 en S.9). S.7, aangetroffen in werkput 2, is gevlekt en vaag zichtbaar in het vlak; deze is mogelijk natuurlijk ontstaan gezien de bomen die aanwezig zijn in het gebied. S.9, aangetroffen in werkput 4, daarentegen is homogeen en scherp zichtbaar in het vlak (zie figuur 6). De vulling doet sterk denken aan de bouwvoor, waardoor deze eveneens geïnterpreteerd is als (sub)recent.

4.3 Vondsten en monsters

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn drie vondsten gedaan in de (sub)recente bouwvoor (S.1000). Deze bestaan uit een stuk recent dakpan, een stuk natuursteen en een fragment gecorrodeerd ijzer. (figuur 7). Aangezien deze vondsten zijn gedaan in de bouwvoor, een open context, zijn deze vondsten niet van belang voor een mogelijke datering en gedeselecteerd.

Figuur 5. Dwarsdoorsnede S.1, werkput 1 - (sub)recente paalkuil

Figuur 6. Dwarsdoorsnede S.9, werkput 4 - kuil

Figuur 7. Recente dakpan, een stuk natuursteen en gecorrodeerd ijzer uit de (sub)recente bouwvoor (S.1000; VNR.1)

5. Conclusie en Advies

Conclusie

Tijdens het onderzoek zijn in totaal 10 grondsporen gedocumenteerd, waarvan acht paalkuilen en twee niet nader te bepalen kuilen. In werkput 1 is een cluster van zes paalkuilen aanwezig. De paalkuilen vertonen scherpe spoorcontouren en hebben een vulling met een kleur en textuur, die gelijk is aan de afdekkende bouwvoor. In dezelfde put zijn vier rechthoekige 'verstoringen' ingemeten. Hoogstwaarschijnlijk hangen zowel de paalsporen als de rechthoekige 'verstoringen' in deze werkput samen met de bebouwing (schuur), die ook op topografische kaarten tussen ongeveer 1940 en 1980 in het plangebied aanwezig is. Er zijn ook geen aanwijzingen gevonden dat deze sporen ontstaan zijn in de Tweede Wereldoorlog.

Tijdens het onderzoek zijn drie vondsten gedaan in de (sub)recente bouwvoor (S.1000). Deze bestaan uit een stuk recent dakpan, een stuk natuursteen en een fragment gecorrodeerd ijzer. Aangezien deze vondsten zijn gedaan in de bouwvoor, een open context, zijn deze vondsten niet van belang voor een mogelijk datering en gedeselecteerd.

Geconcludeerd kan worden dat tijdens het onderzoek geen archeologische vindplaats is aangetroffen in het plangebied. Er zijn enkel grondsporen in de vorm van recente sporen, verstoringen en natuurlijke sporen aangetroffen. De hoge verwachting van het plangebied op het aantreffen van archeologische resten uit de periode Laat Paleolithicum – Mesolithicum en Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd is met dit onderzoek uitgebleven. Met het proefsleuvenonderzoek is de archeologische verwachting, zoals gespecificeerd in het vooronderzoek, getoetst en bijgesteld naar laag.

Advies

Het advies omvat de volgende mogelijkheden: (1) het vrijgeven van het plangebied; (2) het behoud in situ van vindplaatsen (fysiek beschermen); of (3) het behoud ex situ van vindplaatsen (definitief opgraven). Het advies wordt voorgelegd aan de bevoegde overheid, die uiteindelijk een selectiebesluit moet nemen.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek is geen archeologische vindplaats aangetroffen. Op basis hiervan wordt geadviseerd het plangebied archeologisch vrij te geven voor de toekomstige ontwikkelingen.

Op basis van dit advies neemt de gemeente Uden, een besluit. Onderhavig onderzoek betrof een steekproef. Ongeacht het besluit dat de bevoegde overheid neemt, attenderen wij op de wettelijke verplichting om wanneer bij grondroerende werkzaamheden archeologische waarden worden aangetroffen, deze direct te melden (Artikel 5.10, Erfgoedwet). Dit kan via de gemeente Uden of via de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

6. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- SIKB, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1* (KNA 4.1). (www.sikb.nl/archeologie/richtlijnen/brl-4000).
- Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland*. Assen (Fysische Geografie van Nederland). Derde, geheel herziene druk.
- Braiek, J., 2022. *Programma van Eisen. Volkel, Breestraat 1, Gemeente Uden (NB). Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, karterende en waarderende fase*. Nieuwegein. Transect-PvE 22030107.
- Van den Blink, F., Kruithof, L., 2021. Een archeologisch bureau- en verkennend veldonderzoek door middel van boringen Lankens (ong.) te Volkel (Gemeente Uden).
- Van Doesburg e.a., 2007. *Essen in zicht. Essen en plaggendecken in Nederland: onderzoek en beleid*. NAR 34, Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten. Amersfoort

Illustratieverantwoording

Figuur 1. Ligging van het plangebied op een topografische kaart. Bron: pdok.nl.....	8
Figuur 2. Overzichtsfoto van werkput 1, vlak 1 (gezien naar het zuiden).	12
Figuur 3. Oostprofiel in werkput 1 (profielkolom 1.02).	13
Figuur 4. Oostprofiel in werkput 6 (profielkolom 6.01).	14
Figuur 5. Dwarsdoorsnede S.1, werkput 1 - (sub)recente paalkuil.....	15
Figuur 6. Dwarsdoorsnede S.9, werkput 4 - kuil	15
Figuur 7. Recente dakpan, een stuk natuursteen en gecorrodeerd ijzer uit de (sub)recente bouwvoor (S.1000; VNR.1)	16

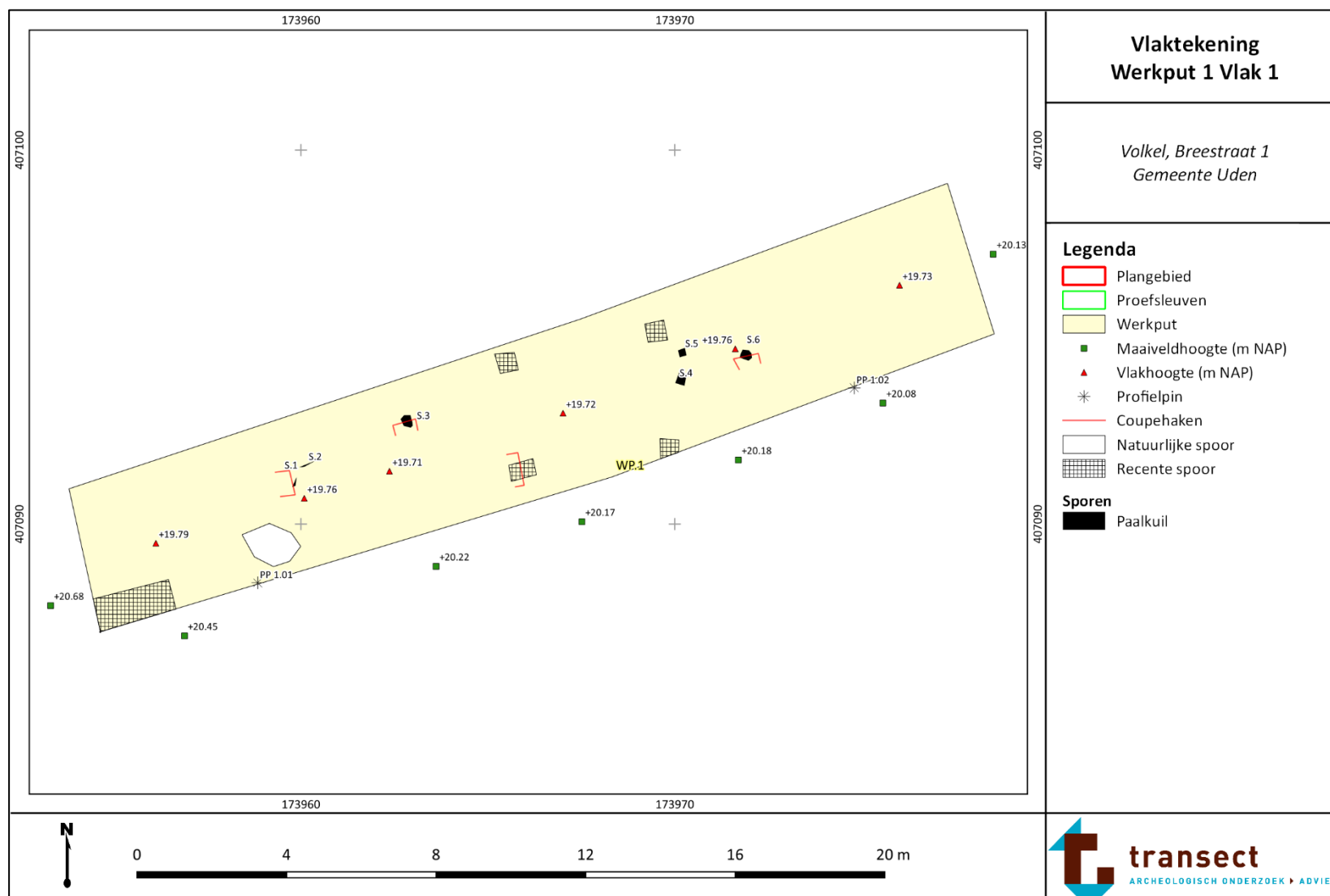
Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

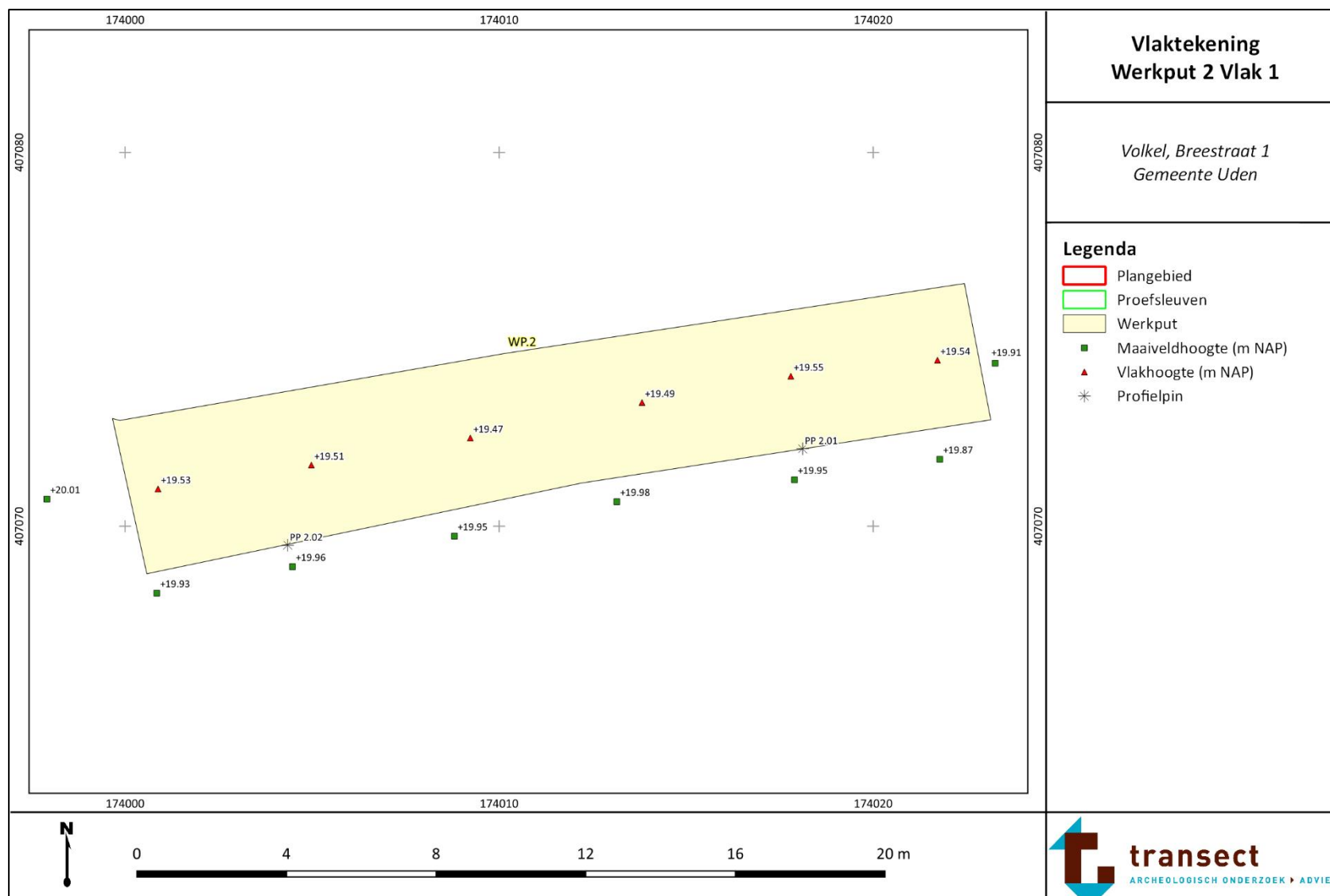
Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe tijd	Late-Nieuwe tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden-Nieuwe tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege-Nieuwe tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

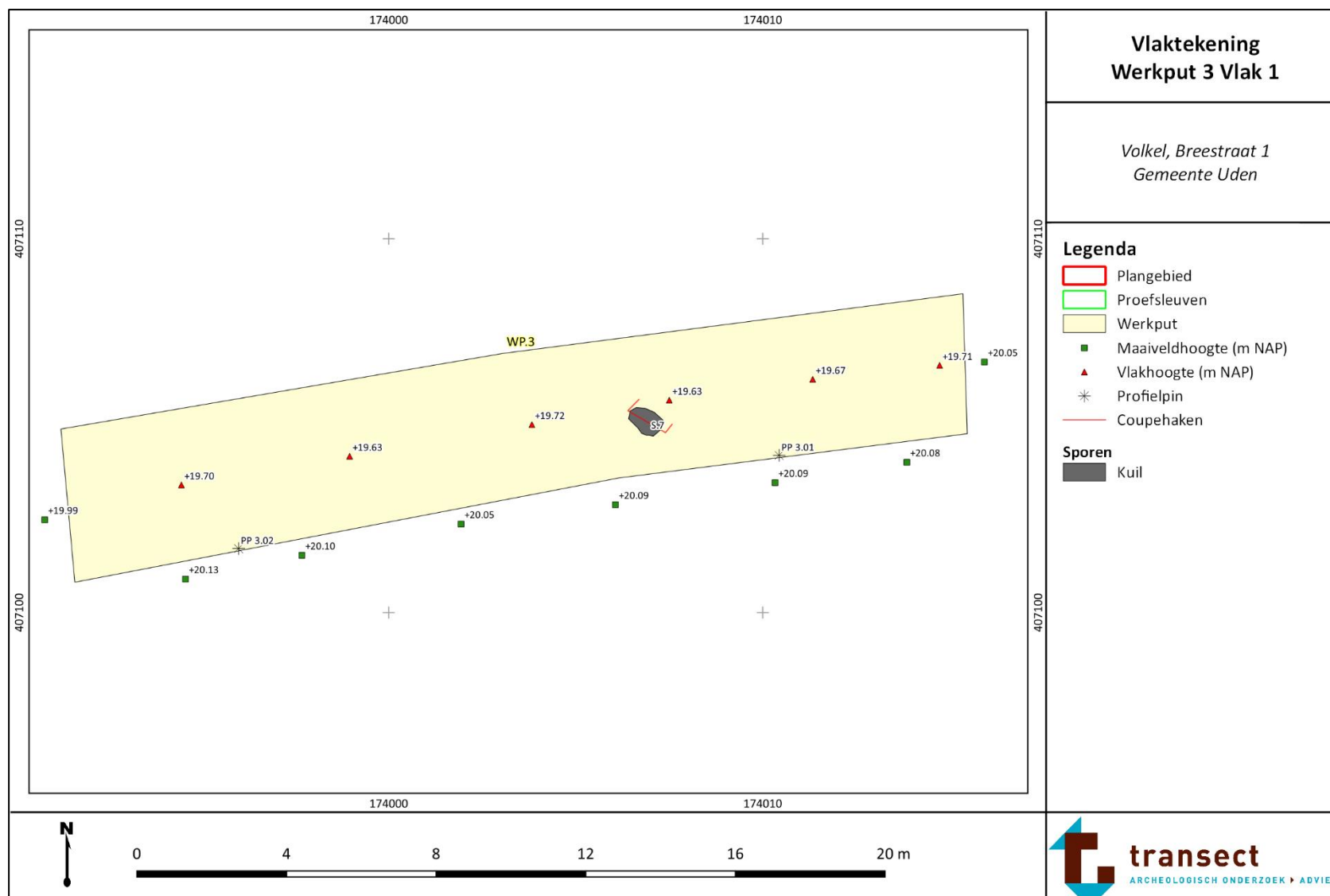
Bijlage 2. Allesporenkaart

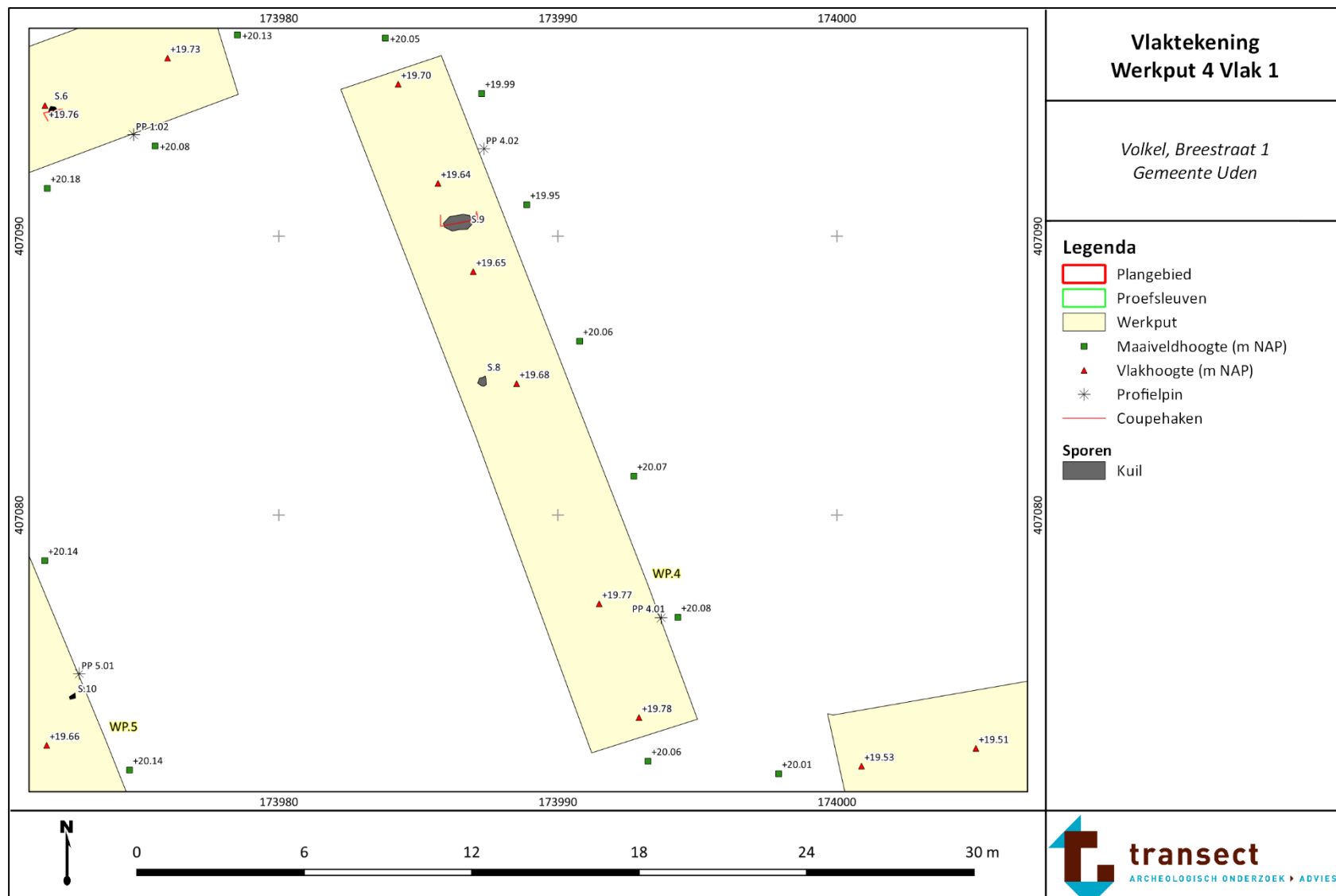

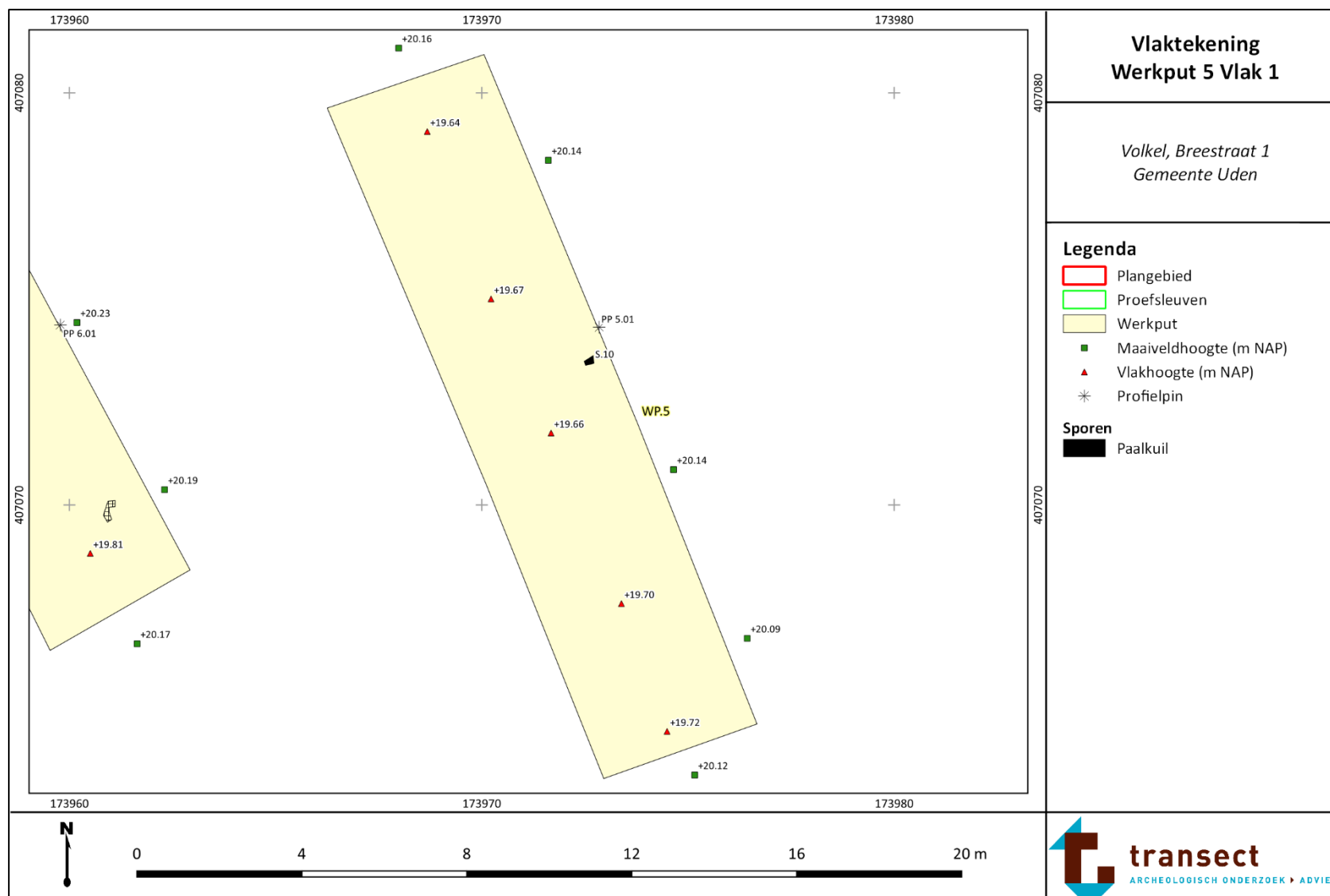
Bijlage 3. Vlaktekeningen

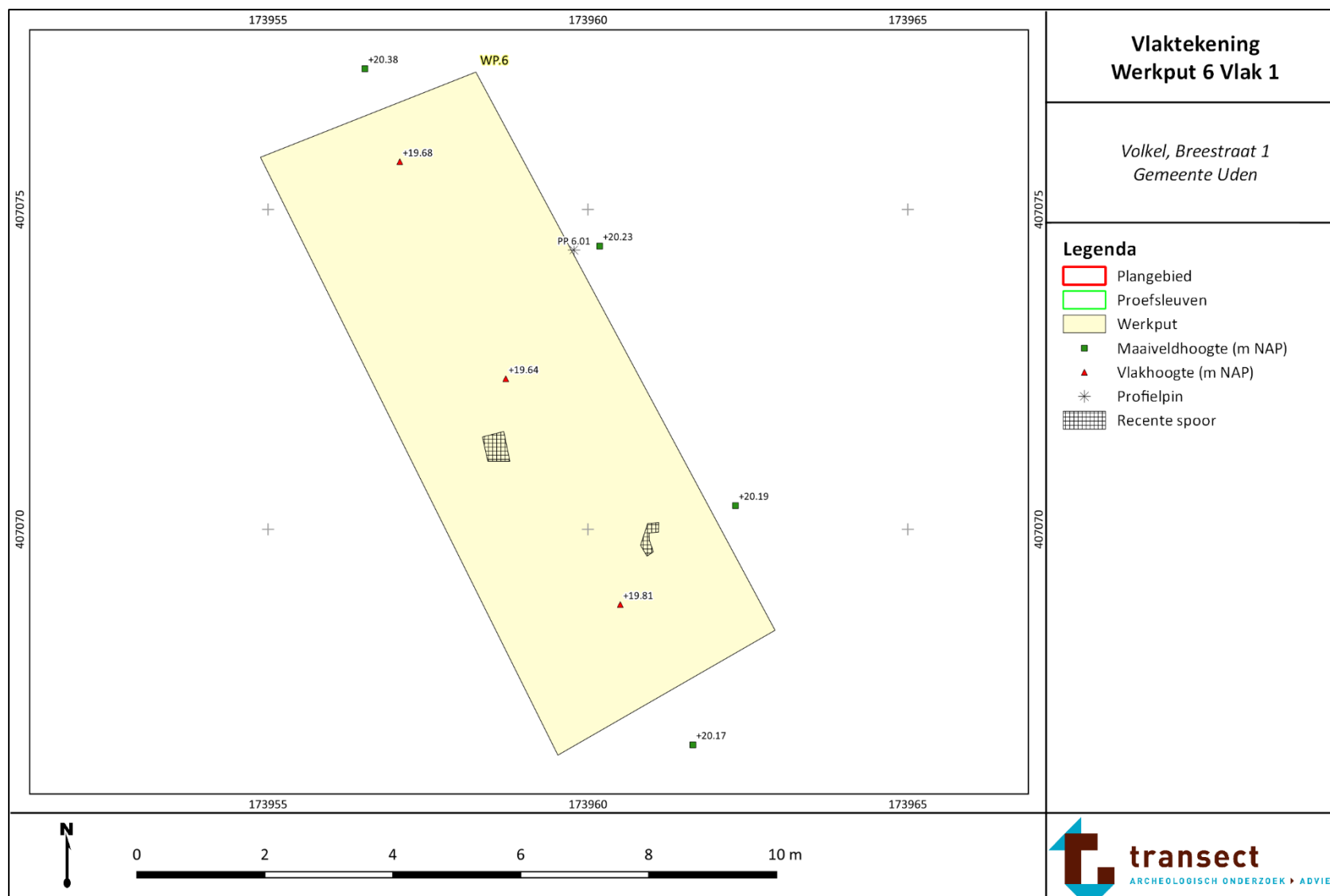

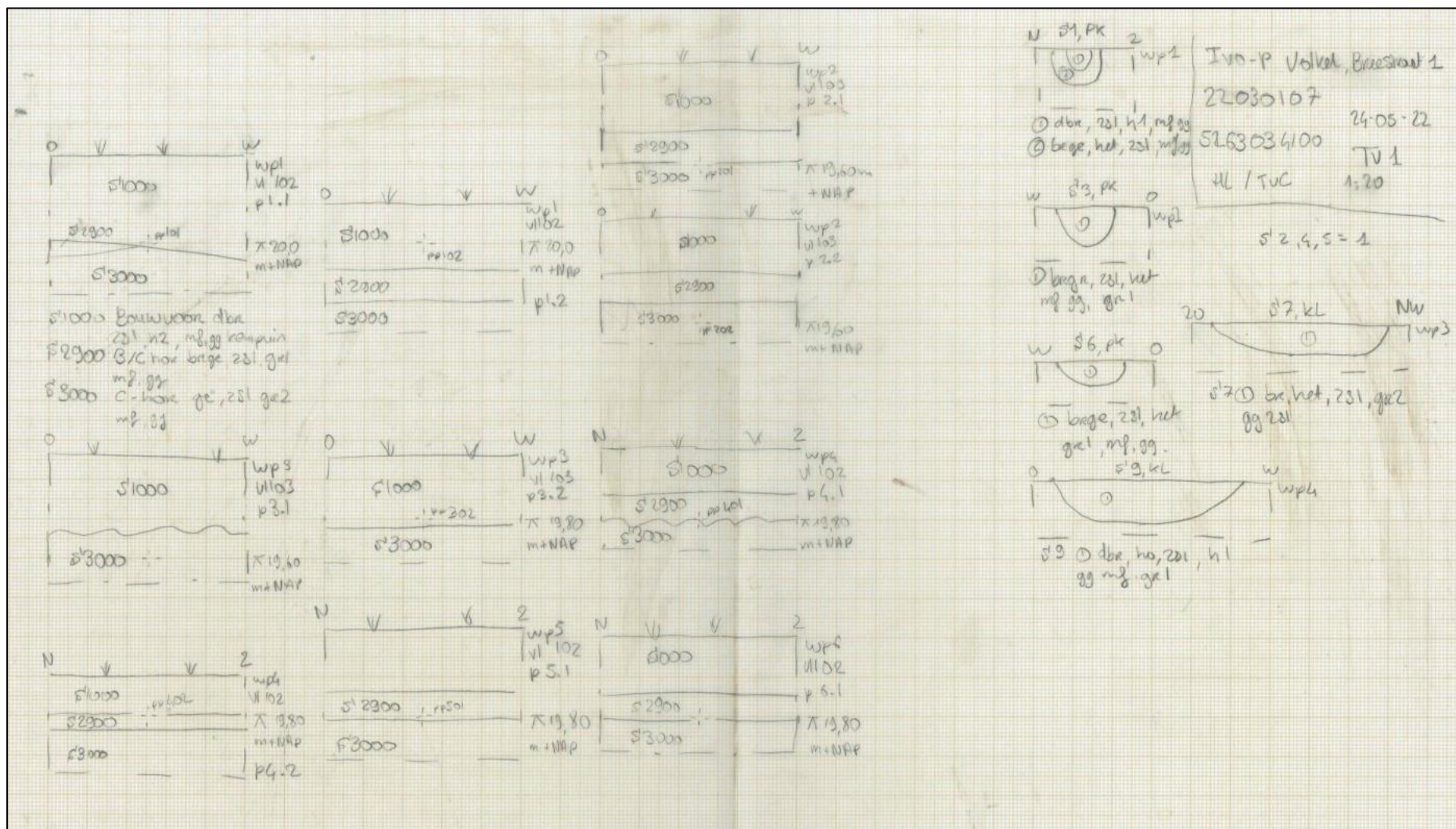

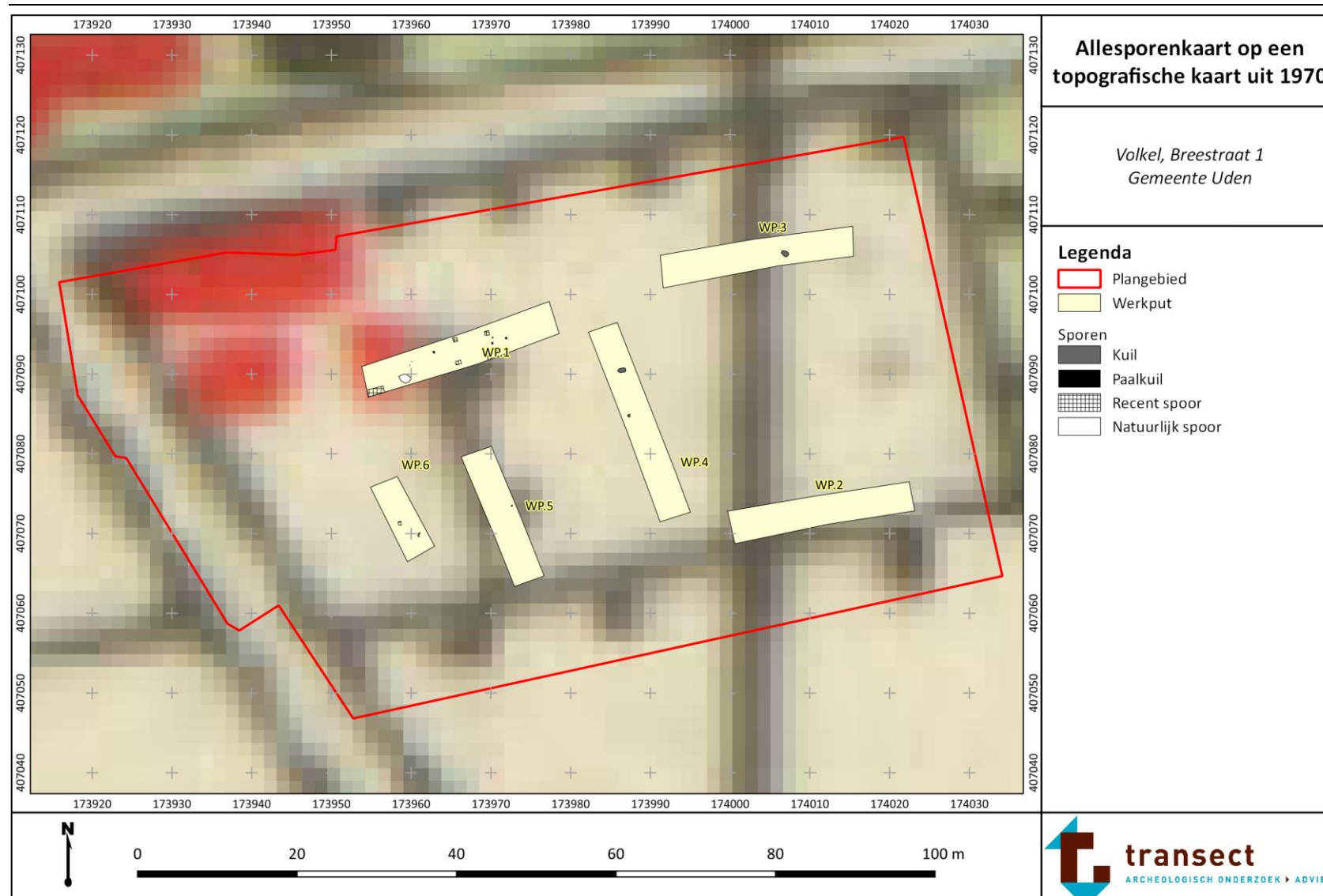

Bijlage 4. Veldtekeningen

Bijlage 5. Allesporenkaart op een topografische kaart uit 1970

Bijlage 6. Sporen- en lagenlijst

PUT	VLAK	SPOOR	AARD	SPOORCONT	DIEPTE	COUPEVORM	Vulling	Kleur	Kleurstruc	Org_stof	Textuur	Opmerking
01	001	0001	PK	SCHERP	18	kom	1	DBR	homogeen	H1	zs1	gg, mf
01	001	0001	PK	SCHERP	18	kom	2	BRGE	heterogeen		zs1	gg, mf
01	001	0002	PK	SCHERP			1	BRGE	heterogeen	H1	zs1	gg, mf
01	001	0003	PK	VAGEND	22	kom	1	BRGR	heterogeen		zs1	gg, mf, gr1
01	001	0004	PK	SCHERP			1	BRGE	heterogeen	H1	zs1	gg, mf
01	001	0005	PK	SCHERP			1	BRGR	heterogeen	H1	zs1	gg, mf
01	001	0006	PK	VAGEND	12	kom	1	LBRGE	heterogeen		zs1	gg, mf, gr1
01	001	1000	BV				1	DBR	homogeen	H2	zs1	gg, mf, ker en puin
01	001	2900	BC-hor				1	BRGE	heterogeen		zs1	gg, mf, gr1
01	001	3000	C-hor				1	GE	homogeen		zs1	gg, mf, gr2
03	001	0007	KL	VAAG	16		1	LBR	heterogeen		zs1	gg, mf, gr2
04	001	0008	PK	SCHERP			1	DBR	heterogeen	H2	zs2	gg, mf
04	001	0008	PK	SCHERP			2	GEBR	heterogeen		zs2	gg, mf
04	001	0009	KL	SCHERP	20		1	DBR	heterogeen	H2	zs2	gg, mf, gr2
05	001	0010	PK	SCHERP			1	DBR	heterogeen	H1	zs2	gg, mf, gr2

Bijlage 7. Vondstenlijst

Vondstnummer	Veldvondst	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Segment	Vak	Categorie	Aantal	Gewicht	Opmerking
0001KBW	0001	01	001	1000	Bouwvoor	1	1	1	KBW	1	103.4	recent
0001SXX	0001	01	001	1000	Bouwvoor	1	1	1	SXX	1	15.9	licht, vierkant. indet
0001MXX	0001	01	001	1000	Bouwvoor	1	1	1	MXX	1	51.2	ijzer, sterk gecorrodeerd. Open context

Bijlage 8. Monsterlijst

Vondstnummer	Veldvondst	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Categorie	Aantal	Gewicht	Opmerking
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Bijlage 9. Beantwoording onderzoeksvragen

1. *Zijn er in het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?*
Nee, er zijn geen archeologische resten aangetroffen, enkel recente sporen, verstoringen en natuurlijke sporen.
2. *Hoe ziet de bodemopbouw in het plangebied eruit en in hoeverre is deze intact?*
De bodemopbouw in het plangebied bestaat uit een bouwvoor (S.1000) van ongeveer 30-60 cm dik. Deze ligt direct op de terrasafzettingen (C-horizont; S.3000) of op een restant van een podzolbodem (BC-horizont; S.2900; figuur 3 en 4). Daarnaast zijn er veel natuurlijke verkleuringen aanwezig die vermoedelijk zijn veroorzaakt door de bomen binnen het gebied.

De top van de terrasafzettingen is sterk gebioturbeerd door de aanwezige bomen. Het zand is matig grindhoudend wat wijst op fluviatiele afzettingen binnen dit gebied.
3. *Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?*
N.v.t.
4. *Wat is de datering van de archeologische resten? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?*
N.v.t.
5. *Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?*
Er zijn drie vondsten aangetroffen in de bouwvoor, bestaande uit een recente dakpan, een stuk natuursteen en een fragment gecorrodeerd ijzer. Aangezien deze in de bouwvoor zijn aangetroffen, een open context, is hier geen datering uit op te maken.
6. *Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?*
Tijdens het onderzoek zijn recente en natuurlijke verstoringen aangetroffen van de top van het dekzand, echter zijn deze niet grootschalig en hebben geen invloed gehad op de afwezigheid van vindplaatsen in het plangebied. Verder is er een intacte bodem aangetroffen, wel sterk gebioturbeerd. Het plangebied ligt op terrasafzettingen. Het is mogelijk dat het plangebied te nat voor bewoning is geweest.
7. *Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?*
De bodemopbouw, vastgesteld in het voorafgaande booronderzoek, komt overeen met de bodemopbouw uit dit proefsleuvenonderzoek. In eerste instantie lijkt het dat het dekzand dat op de terrasafzettingen zou liggen ontbreekt. Aangezien uit de boorbeschrijvingen blijkt dat het dekzand zwak tot matig grindhoudend was, is dit niveau tijdens het proefsleuvenonderzoek geïnterpreteerd als zandige terrasafzettingen. Er is niet verdiept tot het niveau waarop grind van de Formatie van Beegden is aangetroffen.
8. *Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten?*
N.v.t.

9. *Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)? (Maak voor het beantwoorden van deze vraag gebruik van de KNA-waarderingsystematiek).*
N.v.t.
10. *Kan op basis van de resultaten een advies geformuleerd worden t.a.v. het vervolg in de archeologische monumentenzorg (vrijgeven/behoud in situ/opgraven). Zo ja, hoe luidt deze?*
Vanwege het ontbreken van archeologische resten wordt geadviseerd het plangebied archeologisch vrij te geven.
11. *Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud in situ?*
N.v.t.
12. *Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?*
Het plangebied kent enkele recente en natuurlijke verstoringen echter niet zo grootschalig dat deze eventuele archeologische vindplaatsen hebben verstoord. De bodemopbouw uit het proefsleuvenonderzoek komt overeen met degene vastgesteld tijdens het booronderzoek. Er is geen duidelijke reden voor het ontbreken van een vindplaats, het plangebied is waarschijnlijk nooit bewoond geweest.